بسم الله الرحمن الرحيم

ހ. ހިތްވަރި
މާލެ

ތަރުޖަމާކުރިފަރާތުގެ ދެބަހެއް

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلَى أَشْرَفِ الأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ ، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِيْنَ . وَبَعْدُ:

މި ފޮތަކީ، “އައްދީނު ވަލްޙަޔާތު” ، “ޢާލަމީ ޙަޔާތު” މިސްރުގައި ދަރުސްދޭ ކުއްލިއްޔާގެ މުދައްރިސާއާ ކަމުގައިވާ “ޢާލަމީދީނުތަކާ”ގެ ފަރާތުން ޝާއިޢުކުރައްވާފައިވާ ފޮތެއްގެ ދިވެހިތަރުޖަމާއެވެ.

މިފޮތަކީ، ޢާލަމީދީންތަކާއި އިސްލާމްދީނުގެ ޙަޤީޤަތާ ހުރި ގޮތުގައި، ޢާލަމީ އުމަތްތަކަށް އިސްލާމްދީން ބިނާވެގެންވާ މި ދީނުގެ ޙަޤީޤަތްތަކާއި ދެކޮޅަށް ހަދާފައިވާ ޝުބުހާތަކާއި، އެއްކަލަ އިސްލާމްދީން ފޮނުއްވެވި ކަލޭގެފާނު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ފޮތެކެވެ. ޢާލަމީދީނުތަކުން އިންސާނުންނަށް މިހާރު، އިސްލާމްދީނުން ބޭނުން، މުޅިއުންމަތަށްވާ ފައިދާތައް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ޢާލަމީދީނުތަކާއި އިސްލާމްދީން އެއްބައިސާވާ ކަމެއްކަމާއި، ޢާލަމީދީނުތަކަށް އިންސާނުންނަށް ފުރިހަމަ ހަދާނެ ގޮތްތައް އިސްލާމްދީން ޢާލަމީދީނުތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

އިސްލާމްދީނުގެ މިފަދަ މުހިއްމު ދައުރުގައި ސަޤާފީ ބައެއްމީހުން ފުރުޞަތުދޭތީ، ޢާލަމީދީނުތަކާއި ބިލްކުލްހަމަ އެކަމުގެ ޙަޤީޤަތް ﷲ ގެ ކީރިތި އަދުލު ޙަޤީޤަތްތަކާއި ހަމައަށްހިފެހެއްޓުމަށް ވެއެވެ. ކޮންމެއަކަސް މިފަދަ ދިރާސާ އިސްލާމީ މުޖުތަމަޢަށް ނަފާހުރި، މިހިސާބުން އަދި އިސްލާމީ އުޚުއްވަތަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރުމަށް އޭގެ ސިފަތައް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފޮތެކެވެ. މާތް ﷲ އަޅުގަނޑުމެން ޢާލަމީދީނުތަކަށް ފުރިހަމަ ބަޔާނެއް ދެއްވުމުގައި ތައުފީޤު، ދުނިޔެއާއި އާޚިރަތުގެ ހެޔޮކަން ލައްވައި ދެއްވުމަށް ދުޢާކުރަމެވެ.

09 މުޙައްރަމް 1431

26 ޑިސެމްބަރު 2009

އަޙްމަދު ފާރޫޤު މުޙައްމަދު

بسم الله الرّحمن الرّحيم

ފޮތްހުޅުވައިލުން

ހަމްދު ހުރީ އާލަމުތަކުގެވެރި اللّٰهُ އަށެވެ. އެ ކަލާނގެ އަޅާގެމައްޗަށް އެ ކަލާނގެ ފޮތް ބާވައިލެއްވިއެވެ. އަދި އެ ފޮތުގައި އެއްވެސް އުނިކަމެއް، އޮޅުމެއް އެ ކަލާނގެ ނުލައްވައެވެ. ޞަލަވާތާއި ސަލާމް ވެދުންކުރަނީ، ދީނުގެ ސާޙިބާ މުޙައްމަދުގެފާނަށެވެ. އެ ކަލާނގެ އާލުންނަށާއި ޞަޙާބީންނަށް ސަލާމްވެވަޑައިގަތުމެވެ، ސާބިތުވެގެންވާ ތެދުވެރިކަމާއި ބަރަކާތް ދެއްވުމެވެ. އެއީ އެންމެހައި ދީނުގެ ކަންތައްތަކުގައި އެ ދީން މަތީގައި ހުރުމަށް ކުޅަދާނަކުރެއްވުމެވެ.

އަދި اللّٰهُ ގެންދެވި ބަރަކާތްތަކާއި އެކުލަވާލެއްވި އިލްމުގެ ނިޢުމަތްތަކަށް، އެ ކަލާނގެއަށް އަޅުކަމްވެރިވުމަށް އިލްމުގެ ބާބުތައް ހުޅުވާލެއްވި، އެ ކަލާނގެއަށް ޝުކުރުވެރިވުމަށް ބަޔަކަށް ނަސީބުކުރެއްވި ރަސޫލާއެވެ. އަދި މުޙައްމަދުގެފާނު ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ފަހަތުގައި، އެކަލާނގެ ރަސޫލުކަމާއި ނަބީކަމާއި އެކު ފޮނުއްވިއެވެ.

ލޮބުވެތި ދަރިންނޭވެ!

ހަމަހަމަކަމާއެކު މާތް اللّٰهُ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންގެ މައްޗަށް ކަންތައްތައް ފުރުޞަތު ކުރައްވާފައިވާނެއެވެ. އަދި އެކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އަޅާ ފުރަތަމަ އަޅުކަމްކަމަކީ އަޅުކަމްކުރުމުގެ ފޮތް ބުނެދެވިފައިވާ ކަމެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި اللّٰهُ އަށް އަޅުކަން ހިފެހެއްޓުމުގެ އެންމެހައި ބޭނުންތައް ފުރިހަމަ ކުރުމަށްޓަކައެވެ. އަދި އެއްގޮތަކަށް އެބައިމީހުން މި ދުނިޔޭގެ ޙިއްސާތައް، އާޚިރަތުގެ ކަމުގެ ފާއިދާ ބޮޑުވެރިކަން ލިބުމަށްޓަކައެވެ.

މާތް اللّٰهُ އެކަލާނގެ އަޅުކަމްކުރުން ފުރުޞަތުދެއްވި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި އައްސަލާމު، ދީނުގެ އަސާސީ އުޞޫލުތަކުގެ ތެރޭގައިވާ ޙުކުމްތައް ފުރުޞަތުދީފައިވެއެވެ. އެއީ އެކަލާނގެ ކަލިމައަށް ފުރިހަމައަށް ނިޔަތްބޮޑު ކުރަމަކަށް އަދި ހަމައެކަނި ތަޤުވާ ހިތްބައިވަރުގެ ކަމަށް އެއްގޮތްވާ މުސްލިމުންގެ އަޅުކަމުގެ ފަރުވާ ބޮޑު ފުރުޞަތުކަމާއި ހައިވާނެއެވެ. އަދި އެ ޢަމަލުތަކުގެ ބޭނުންތަކަށް ޢަމަލުކުރެވޭނެ ގޮތްގޮތް ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމުގައި ވެއެވެ. ބޭނުމަކީ ދުޢާތަކާއި ހަކަތަކަށް ހިތްތައް ދަރުސްތަކުގައި އެއްވެސް ދާއިރާ ހިފުމާއި ޢިޖްތިހާދު ކޮށްގެންނެވެ. މުސްލިމުން ސަލާމަތްވެވޭނެ ހަމަހަމަކަމާއި ފުރަތަމަ ހެކިތަކުގެ ފަރުވާގެ ބާރު ހޯދުމަށް، ވިސްނުންތެރިކަމާއި އެކު ބަސްތަކާ ނުނުގެއާ ތަރުތީބުކުރުމަށް މުސްލިމުން ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުގެ ފަރާތުން ސަލާމަތް ކުރުމަށްޓަކައެވެ.

އެކަމަކު މުސްލިމުންގެ ރަނގަޅު ދީނާއި ދުނިޔޭގެ ރަސްކަމާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދުނިޔޭގެ ތަފާތު ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން، ދީނީ ޝަރީޢަތެއް ވާނުވާ، އެއީ މުސްލިމުން އަޅުކަމްކުރުމުގައި ޚާއްޞަ ތަރުތީބެއް ގެނެސް ދޭނެ ގޮތްތަކެވެ. އެއީ އަޅާފައިވާ ފުރިހަމަ ބޭނުންތައް ޙާޞިލްކުރުމުގެ ގޮތުން ރައްކާތެރިކަމުގައި ހަމަހަމަކަމާއި ޢަދުލުވެރިކަން ލިބިދިނުމުގެ ތެރެއިން އެއްގޮތަކަށް އަދި ގިނަގުނަ މުސްލިމުން ހިތަށް އަރާ ވިސްނުންތަކުގެ ކުރިމަތީގައި، ފުރުޞަތުތަކާއި އެކު ހުރިހާ ޝަރީޢަތުގެ ކަންތައްތަކުން ހަމަ ޖެހިފައި ހުރުމަށެވެ. މުސްލިމުންގެ ޞިއްޙަތާއި ފުރިހަމަ ޢަމަލުތަކާއި، ތަޤުވާގެ ރަނގަޅު ފުރުޞަތުތަކާއި، ޙައްޤުތަކާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ސިޔާސަތާއި، ދަރިންގެ ބާރުތަކާއި، ބޭނުންތަކާއި އިލްމީ ދިރާސާތަކާއި އެކު މުސްލިމުންގެ ބާރުތައް ޚާއްޞަކޮށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ސަބަބުން ބޮޑެތި ހެކިތައް ދެވޭނެ ގޮތުން، ހުރިހާ ބޭނުންތައް ފުރިހަމަ ކުރަމެވެ.

ޢަމަލުތަކުން ހަމަހަމަވެ ދަރިންނަށް، ފަދައިން ބަރަކާތް އަދި މިއީ ފުރިހަމަ ކުރެވޭތޯއެވެ. އެބައިމީހުންނާއި ސަލާމް ދީނީ ސަރަޙައްދުތަކާއި ކަމުގައި މުސްލިމުން ކުރާ އިލްމީ ޢަމަލުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ޢަމަލުކުރާ ހަރަކާތްތަކުން ޙަރަކާތްތެރިވުމަށް ޢަމަލުކުރާ ބަރަކާތް މުޙައްމަދުގެފާނު ސަލާމަތް ކުރަމެވެ، ޙަޤީޤީ ބަރަކާތް އަދި ޙަރަކާތް ކުރައްވާ ޢަމަލުތަކުގެ ސަލާމަތް އެދެމުން ބަރަކާތް ލިބެއެވެ.

ޤޫރާ ހެޔޮ ބަދަލުތަކެއް ސިފަކޮށްދީފައިވާ ފުދިފައިވާތީއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުމުންދާ ހަޔާތާ ދުނިޔޭގައި
އާދޭސްކަމަށް ޖިސްމުކުރުނަށް ކުރާ އަސަރު ހުރަސްއެޅިފައިވާ ފަސޭހަވެއެވެ.

ދުނިޔޭގެ އެކިކަންތައްތަކުގައި ތިބޭފަދަ ބޮޑެތި ޔަގީންކަމާއި ޢަގީދާއި ބޭނުން
މިންކުރަން ބާރުތަކާ، އެކަމުގައި ތަރުތީބުވާ ދެމިހުރުމާއި ހަމައެކަނި ކަމުގެ ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން މި ފޮށި
އުފެއްދެވިއެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނާއި، މިއީ ތިޔަބައިމީހުންގެ އަޚުލާގައި މަގުބޫލު މަސައްކަތްކުރުމުގައިވެއެވެ.

ދިރާސާކޮށް ތަބްޔީނުކުރެއްވީސް

ޢަޤީދާއި ޢަމަލުހިފުން

މާތް اللَّهُ އިންސާނުން ޚަލްޤުކުރެއްވީ، އެބައިމީހުން ހަމައެކަނި އެ ކަލާނގެ ބަސްމަގަށް އަޅުކަންކޮށް،
އެ ކަލާނގެއަށް އެބައިމީހުން ޙައްޤަށް ގޮތުގެމަތިން ކަމުދާށެވެ.

އިންސާނުންނާއި ޖިންނިން އެ ކަލާނގެ އުފެއްދެވުމުގައިވާ ބޭނުމަކީ ޢިބާދަތްކަން ހާމަކުރައްވާފައިވާގޮތުން،
މާތް اللَّهُ ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. ﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الذاريات: ٥٦)
މާނައީ:”ތިމަންރަސްކަލާނގެއަށް އަޅުކަންކުރުމަށް މެނުވީ، ތިމަންރަސްކަލާނގެ ޖިންނިންނާއި އިންސީން
ނަހައްދަވަމެވެ.“ އެހެންކަމާއެކު އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނުން ނޮމުދުގެތުރިން ޚަލްޤުކުރެއްވީ އުފެއްދެވުމުގެ
ހަމައެކަނި ބޭނުމަކީ، އެ ކަލާނގެ އަޅުކަންކުރުމާއި އިންސާނުންނާއި ޖިންނިން ހަމައެކަނި އެ ކަލާނގެ ބަސްމަގަށް
އަޅުކަންކުރުމެވެ. އެ ކަލާނގެއަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ޝަރީކުނުކުރުމެވެ.

އެހެންކަމުން ދިރިއުޅުމުގައި އިންސާނާއި މީސްތަކުންނާ މުޖުތަމަޢު ކުރެއްވައި އެ ކަލާނގެ
ޢިބާދަތުގެ އިންސާނީ ރިޔާސަތު ޤާއިމުކޮށްދިނުމަށްޓަކައެވެ، މިކަމަށް އަމުރުކުރައްވާފައިވާތީ ފެންނާނެއެވެ. މާތް اللَّهُ
ވަޙީކުރައްވާފައި ވެއެވެ. ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (البقرة: ٢١)
މާނައީ:”އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ ވެރިރަސްކަލާނގެއަށް ތިޔަބައިމީހުން އަޅުކަންކުރާށެވެ! އެ ކަލާނގެއީ
ތިޔަބައިމީހުންނާއި، ތިޔަބައިމީހުންގެ ކުރިން އުޅުނު މީހުން ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގެއެވެ. (އަޅުކަންކުރަންވީ)
ތިޔަބައިމީހުން ތަޤުވާވެރި ވުމަށްޓަކައެވެ.“

އަޅުތަކުންގެކިބައިން އެދިވަޑިގެންވަނީ ދެކަމަކަށެވެ. އެއީ؛

1- (ހަމައެކަނި اللَّهُ އަށް) އަޅުކަންކުރުމާއި؛

2- އަޅުކަމުގެ އުސޫލުހިފަހައްޓަން ހަމައެކަނި اللَّهُ އަންގަވައި ރަސޫލާ ދެއްކެވި މަގުން ދިޔުމެވެ.

ޢަމަލާއި އިސްލާމީ ޢަޤީދާ ހުރި ގުޅުމުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން އެކަށީގެންވާ ނުވަތަ
އެކަށައެޅޭނެ ޢަމަލާއި ޢަޤީދާއާހުރި ގުޅުމުގެމައްޗަށް ބަލައިލުމެން ބޭނުމެވެ. މިގޮތުން އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ
ކުރެވެއެވެ.

1- ތަސްދީޤު ކުރައްވުމުގައި، އެބަހީ:އެކަންކުރުމަކީ ޝަރީޢަތުން ކަނޑައަޅައްވައި އަމުރު
ކުރައްވުމުގައި ޢަޤީދާއި ޢަމަލުހިފުން.

2- اللَّهُ އާ ކުރެވޭނުކުރުވަނީ އަޅުކަމުގެ ސަބަބުންވުމުގައި ޢަޤީދާއި ޢަމަލުހިފުން.

3- ޙަލާލުކުރެއްވުމުގައި އިސްލާމީޝަރީޢަތުގައި ބަދަލާ ޙަލާލުކުރިގެން.

4- “އެއުރެންގެ ހިތްވަރާ އުޅުއްވިކުރެއްވާ މިނިވަން” ޝަރީޢަތުން ދިނުމަކަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައި ވުމުގައި ބަދަލާ އެއް ގޮތަށް.

5- ﷲ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށް އަންގަވާފައިވުމުން، ދީނާއި ބަޔާނާ ކުރުމުގައި ޙަލާލުގެ ދަށުން: މިއެވެ.

ދެން މިދަންނަވައިދެނީ، އިސްލާމީދީނުގެ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރު ތަފްޞީލްތަކެވެ.

1- ތަޝްރީޢުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި ޙަލާލުކުރުމާއި (ޙަލާލުކުރުމުގެ ނުވަތަ އެކަމަކަށް އިންކާރުކުރުން.)

ޝަރީޢަތަކީ ﷲ ކަނޑައަޅުއްވާ އުސޫލެވެ. އަދި ބުނެވުނު އުސޫލުތަކުގެ އެކަމަކަން އެކުރު ވުރެއްވާފައިވާ ކަންތައްތަކެވެ. ޙަލާލުކުރުމަކީ ﷲ ގެ ޙައްޤާ ޙަރާމްކުރުން ތަޢާރަފްކުރެއްވުން، އަދި ކަލާނގެއަށް ޚާއްޞަކަންތަކެއް އެކަލާނގެ ޙައްޤެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. މާނަ ﷲ މިކަން އެކަލާނގެއަށް ވާޖިބުކުރައްވައިފައެވެ.﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ (يوسف: ٤٠) މާނައީ:” ﷲ އަށްމެނުވީ ޙުކުމު ކުރެއްވުމެއް ނެތެވެ.“

އެކަން ޝަރުޢުކުރެއްވީ އެ ކަލާނގެ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ ﴾ (الشورى: ١٣) މާނައީ:”ތިޔަބައިމީހުންނަށްޓަކައި، އެ ކަލާނގެ ޝަރީޢަތްކުރެއްވި ދީނަކީ، އެ ކަލާނގެ ނޫޙުގެފާނަށް ވަޞިއްޔަތްކުރެއްވި ދީނެވެ. އަދި މިކަލޭގެފާނަށް ވަޙީކުރެއްވި ދީނެވެ.“

އަދިވެސް އެކަލާނގެއަށް ޝަރީކުންވާ ތަނެއް އެ ކަލާނގެ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿ أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ ٱلْفَصْلِ لَقُضِىَ بَيْنَهُمْ ۗ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (الشورى: ٢١) މާނައީ:”ނުވަތަ ﷲ، އިޒުނަ ދެއްވައިނުވާ ދީނެއް، އެއުރެންނަށް ޝަރުޢުކޮށްދިން ކަލާނގެއަކީން ޝަރީކުންތަކެއް އެއުރެންނަށް ވޭތޯއެވެ؟ ފަޔްޞަލާކުރުމުގެ ބަސްފުޅު ކުރިން ނުވާނަމަ، އެއުރެންގެ މެދުގައި ނިންމެވުން ކުރެވިއްޖެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން އަނިޔާވެރިންނަށް ވޭންދެނިވި އަދާބު ހުށްޓެވެ.“

އެއުރެންގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތް ޝަރުޢުކުރައްވާ ކަލާނގެއަކީ ﷲ އެވެ. އެގޮތުން އެ ޝަރީޢަތުގެ އަމުރުތަކަށް އެ ކަލާނގެއެވެ. މާނަ ﷲ ވާޖިބުކުރައްވައި ފައެވެ.﴿ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱرْكَعُوا۟ مَعَ ٱلرَّٰكِعِينَ ﴾ (البقرة: ٤٣) މާނައީ:”އަދި ތިޔަބައިމީހުން ނަމާދު ޤާއިމު ކުރާށެވެ! އަދި ތިޔަބައިމީހުން ޒަކާތް ދޭށެވެ! އަދި ރުކޫޢުކުރާ މީހުންނާއެކު ތިޔަބައިމީހުން ރުކޫޢުކުރާށެވެ!“

މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެންވޭ، މިއަމުރުތަކުގެ އަޑުއަހައި، ބޯލަނބައި ކިޔަމަންތެރިވުމެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމަށް ރުހުމަކީ ކިޔަމަންތެރިކަމުގެ ބައެކެވެ. ޙުކުމަށް އެކަމަށް ޝަރީޢަތުގައި އެވަސްވެގެންވެއެވެ.

މާނަ ﷲ ވާޖިބުކުރައްވައިފައެވެ. ﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا ﴾ (الأحزاب: ٣٦) މާނައީ:”އަދި ﷲ އާއި އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާ ކަމަކަށް ނިންމަވައިފިނަމަ ހިނދު، މުއުމިނު ފިރިހެނަކަށްވެސް، އަދި މުއުމިނު އަންހެނަކަށްވެސް، އެއުރެންގެ އެ ކަމުގައި އިޚްތިޔާރެއް އޮތުމަކީ ނުވާނެކަމެކެވެ. އަދި ﷲ އާއި އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް އުރެދިއްޖެމީހާ (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، ފާޅުވެގެންވާ މަގުފުރެދުމަކުން އެ މީހަކު މަގުފުރެދިއްޖެކަން ކަށަވަރެވެ.“

އެކަން ޝަރުޢުކުރެއްވީ އެ ކަލާނގެ ވާޖިބުކުރައްވައިފައެވެ.﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ (النور: ٥١) މާނައީ:”އެއުރެންގެ މެދުގައި ޙުކުމްކުރެއްވުމަށް، ﷲ އާއި އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް އެއުރެން، އެއުރެންނަށް ގޮވައިލެވިއްޖެ ހިނދު، މުއުމިނުންގެ ބަސްކަމުގައި

ވާކަންކަމަކީ، ތިމަންނެފުން އަހަރެމީފުޅާ، އަދި ތިމަންނެފުން ކިޔަމަން ވެއްޖެއިމާ އެއްޗެއް ބުނެފީމު. އަދި ދިންނަވާނޭ ދީފަންނީ، ހަމަ އެއްޗެއްނުނުވެ.''

މިޙަދީޘްގައި އަޙާދީޘްގައިވާ ''ތިމަންނެފުން އަހަރެމީފުޅާ'' އޮތްބަސްފުޅުގެ މާނައަކީ، اللّٰهُ އާއި އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާ، ކަމަކަށް އަމުރުކުރައްވައިފިނަމަ، އެ ކަމެއް އެ ދެފަރާތުން އަންގަވާފައިވާގޮތަށް ކުރުމެވެ. އެއަށް އިންކާރުކުރުން ދެކޮޅު ނުހެދުމެވެ. އަދި ތިމާގެން އަމިއްލަގޮތަކަށް އެ ބަދަލުގެނައުމުން ދުރުހެލިވުމެވެ. އަދި ޔަޤީންކުރާށެވެ! އޭގެމާނައަކީ، އަންނަނިވި އާޔަތުގައި މާތް اللّٰهُ ވަޙީކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، އެ ކަލާނގެ އަންގަވާކަމެއް އަންގަވާފައިވާ ފަދައިން ކުރުމުގައި ތިމާގެން ސީދާވެގަތުމެވެ. ﴿ فَٱسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ ﴾ (هود: ١١٢)
މާނައީ:''ފަހެ، ކަލޭގެފާނަށް އަމުރުކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، ކަލޭގެފާނު ސީދާވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ!''

ޝަހާދަތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙުކުމް:

ޝަހާދަތަކީ، އިސްލާމްދީނުގެ ފުރުޟުތަކުގެ ފުރުޟުތަކުގެތެރެއިން ފުރުޟުކަމެވެ. އަދި ކީއްވެތޯއެވެ؟ އެއީ އެއްމެ ބޮޑުކަމަކަށް އިސްލާމްދީން ބިނާވެގެންވާ، ދީނުގެ ރުކުންތަކުގެތެރެއިން ރުކުނެކެވެ. ޝަހާދަތުގެ މަތީބިނާކުރެވިގެން ޔަޤީންކުރާކަމާއި، މާތްނަބިއްޔާ ﷺ ގެ ސުންނަތްތަކާއި، ދީނުގެ އިޖްމާޢުވެރިންގެ އިޖްމާޢުން ދަލީލު ލިބިގެންވެއެވެ. ޝަހާދަތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރާމީހާ ހަމަގައިމު ކާފިރެއްކަމުގައި އަސްޙާބުބޭކަލުން އެއްބަސްވެވަޑައިގެން އިޖްމާޢުވެފައި ވެއެވެ.

މާތް اللّٰهُ އެކަލޭގެފާނަށް ރަސޫލުކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކޮޅަށް ދަރުސްތަކެއް ދިނުން އަޚުލާޤާއި މުޢާމަލާތު ދިރާސާކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ބިލާދުތަކުގައި ފެތުރެއްވިއެވެ. {''މާތްނަބިއްޔާ ﷺ ސުލްޙުގެ ވަޢުދުގަތުމުން، اللّٰهُ ރަސޫލުކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަޖެހުމެއް އިސްލާމްދީނަށް، ޢަރަބިންގެ ތެރެއިން ކާފިރުވި ދީނުން ބޭރުވެގެންބަޔަކު ކާފިރުވެއްޖެއެވެ. (އަޅުގަނޑުމެންގެ އަބޫބަކުރު ސިއްދީޤު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ގެ ޚަލީފާކަމުގެ ޒަމާނުގައި) اللّٰهُ އެކަލޭގެފާނަށް ރަސޫލުކަމާއި ދެކޮޅުހެދި ކާފިރުވިއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ޢުމަރުގެ އާއި ޙަރުބުކުރެއްވީ ކޮންވަރަކަށްތޯ؟ ކޮންކަމެއްތޯއެވެ؟ އެހެން މާތްނަބިއްޔާ ﷺ ޙަދީޘްކުރައްވައިފައިވޭ، "أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، فَإِذَا قَالُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ عَصَمُوا مِنِّى دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلاَّ بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ."(رَوَاهُ مُسْلِمُ) މިފަދައިން ނޫންތޯއެވެ؟
މާނައީ:''ތިމަންކަލޭގެފާނަށް އަމުރުކުރެވިފައިވަނީ، މީސްތަކުން لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ކިޔައިފިނަމަ ދެން (އެބަހީ: ޝަހާދަތްދޭ ދެކެވިދާނެ ގޮތަކަށް) އެމީހުން ޤަބޫލުކުރާނަމަ ހަމައެކަނި އެބަހީ ކުރުއްވެ ދެއްވާނެއެވެ. ފަހެ އެބަހީ ނުވަތަ (އިރާދަކުރެއްވީ ނަމަ) އެބަހީ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ދީނުގެ ހަމަތަކާ ޙިއްޞާ ފާރަވެރިވެ ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ. (އެއީ) اللّٰهُ ގެ ޙައްޤުތަކުގައި ވެއްޖެއެވެ. އަދި އެބަހީ ނުވަތަ ޙިސާބު ހިނގާނީ اللّٰهُ އަށެވެ.'' (ޝަރަޙުގައި) އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި ފާހަގަކުރެވޭ. ''اللّٰهُ ޙަޤީޤަތުގައި ވިސްނުމަކަށް. ނަމާދާއި ޝަހާދަތުގެ ތެރޭގައި ތަފާތުކަމެއް ނެތް ތިމަންކަލޭގެފާނު ދެކޮޅުވެރިވުމެވެ. ފަހެ ހަމަޖެހިލާފައިވާ ޝަހާދަތު ދޫކޮށްލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާންކުރެއްވީއެވެ. اللّٰهُ ޙަޤީޤަތުގައި ވިސްނުމުގެ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން އަޅުއަޅުވައިލުމަށް ބޭނުންކުރާ ވާޖިބު އެބަހީ ރަސޫލު اللّٰهِ ﷺ އަށް އެދުރުވާނަމަ، ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ދިނުމަށް (އެބަހީ:ޝަހާދަތްދީފައިވާ) ފާރަވެރިވުމާއި ފާހަގަކުރުމަށް ގެންދަނީ ބަލާލުމަށްފަހު (އެބަހީ އެއްގޮތެއްގެ ބަދަލުކުރުމަށް)، އެ ދީނުގެ އެބަހީ އިންކާރުކުރުމަށް ކަލޭނަށް ތިމަންކަލޭގެފާނު އެބަހީ ހަމަޖެހިލާފައިވާ ދެކެވިދާނެއެވެ.'' (މިބަސްފުޅުގައި އެކަށައަޅާ) އިތުރު ކަންކަމަށް ވިސްނާލުމެވެ. '' اللّٰهُ ޙަޤީޤަތުގައި ވިސްނުމަށް. މާތް اللّٰهُ އަޅުވައިލުމަށް ބޭނުންވާ ދަރިން ބައެއް ޝަރީޢަތުގެ ތެރޭގައި ތަފާތުކަމެއް ފާހަގަކުރާ މިންވަރު ބޭނުންކުރާ ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ އެ ބަސްފުޅުން އެނގެއެވެ. އަދި އެ ކަލޭގެފާނު އެހެންނަމަ، ބައްޔެއްގެ ކަމުން ތިމަންނާއަށް ކަރަފުރުވިއެވެ.''}

ފަހެ، ޒަކާތުގެ ވާޖިބުކަމުން އިންކާރުކޮށް، ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހަދައިފި މުރުތައްދު (ނިޔާކަނޑައެޅުމުގައި) ދެގޮތަކަށް ބެހިގެންވެއެވެ. ފުރަތަމަގޮތަކީ، އޭނާ ޒަކާތްދިނުމުން އިންކާރުކުރުމުގައި، އިސްލާމްވީތާ ގިނަދުވަސްތަކެއްނުވާތީ އިސްލާމްވީ ދީނުގެ ޙުކުމްތަކާއި އަޙްކާމްތައް ދަސްކޮށްފައިނުވާ ސަރަޙައްދުތަކުގައި ވެރިންގެ ފުރުސަތުން ބަލައިގެންނެވެ. ދެވަނަގޮތަކީ، އެމީހަކު ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހަދައި އިންކާރުކުރުމުގައި، އެމީހަކީ އުޅުބަދުޖެހި، މިސްކީނުކަމުން ވަރުގަދަކަމާއި ހަރުކަށިކަމާއި އެކު ދީނުގެ ޙުކުމްތައް ކުރިއަށްގެންދާ ސަރަޙައްދެއްގައި އުޅޭ، ދީނުގެ ޢިލްމުވެރިން އުޅޭ ސަރަޙައްދެއްގައި ނަމަ، އެމީހަކީ ދީނުން ބޭރުވެއްޖެ މީހެކެވެ. މިފަދަމީހަކާމެދު ޢަމަލުކުރަން ޖެހެނީ ދީނުން ބޭރުވެއްޖެ މީހަކާމެދު ޢަމަލުކުރާ ގޮތަށެވެ. އަދި އެމީހަކު ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހަދައި، އިންކާރުކުރާނަމަ ދީނުގެ ވާޖިބެއް އިންކާރުކުރި ކަމުގައިވާތީ، އެމީހަކާމެދު ތައުބާވުމަށް އެދިލުމަށްފަހު، ތައުބާނުވާނަމަ ޤަތުލުކުރުމަށް ޙުކުމްކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތަށް ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހަދައި އިންކާރުކުރާ މީހުންނާމެދު، ތަފާތުހަދާން ޖެހޭ ގޮތުގައި ޢަމަލުކުރުމަކީ ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެކެވެ. އެފަދަ މީހުންނާމެދު ހަނގުރާމަކުރުމަށް ޞަޙާބީން އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. ސަބަބަކީ، އިސްލާމްދީނުގެ އެއްރުކުނު ކަމުގައިވާ ޒަކާތް އިންކާރުކުރަނީ ދީނުން ބޭރުވުމުގައެވެ.

މިހެން ޒަކާތްނުދިނުމަކީ، އެހާމެ ވާޖިބުކަމުން އިންކާރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނި، ހަމައެކަނި ޢަމަލުން އެކަން ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ސަބަބުން ވާނަމަ، ޝަރުޢީ ޙުކުމާގެ ދަށުން ޙުކުމްކުރެވޭއިރު ބަދަލުގައި ބަޔާންކުރެވޭ ތަފާތު އަދަބުތައް ދެވިދާނެއެވެ. އެފަދަ މީސްތަކުން ޙަރާމްކަމާއި ފާފަވެރިކަމުގެ އަދަބު ލިބޭނެކަމުގައި ރަސޫލާ ﷺ ގެ ސުންނަތުން

ސާބިތުވެއެވެ.

ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. "مَا مِنْ صَاحِبِ كَنْزٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهُ إِلاَّ أُحْمِىَ عَلَيْهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَيُجْعَلُ صَفَائِحَ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبَاهُ وَجَبِينُهُ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ. وَمَا مِنْ صَاحِبِ إِبِلٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهَا إِلاَّ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ كَأَوْفَرِ مَا كَانَتْ تَسْتَنُّ عَلَيْهِ كُلَّمَا مَضَى عَلَيْهِ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولاَهَا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ. وَمَا مِنْ صَاحِبِ غَنَمٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهَا إِلاَّ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ كَأَوْفَرِ مَا كَانَتْ فَتَطَؤُهُ بِأَظْلاَفِهَا وَتَنْطِحُهُ بِقُرُونِهَا لَيْسَ فِيهَا عَقْصَاءُ وَلاَ جَلْحَاءُ كُلَّمَا مَضَى عَلَيْهِ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولاَهَا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ."(رَوَاهُ مُسْلِمٌ) މާނައީ: "(މުދަލުގެ) ޒަކާތްނުދޭ މީހުންނަކީ މިހެން އަދާނުކުރާ ޒަކާތުގެ އަދަބުން ޢަޒާބު (ރަނާއި ރިހި!) ހުރަހެއްކަމަށްވެސް އެތަކެއް އެމީހާއަށް (ފަތިފަތިކޮށްފައިވާ) ޝަކުލު (ފުޅާފުތިތަކެއް) ހިފައިގަނެ ކަވިފައިވާ ނަރަކައިގެ އަލިފާނުގައި ހޫނުކުރެވިގެންނެވެ. ފަހެ، ނަރަކައިގެ އަލިފާނުގައި ހޫނުކުރެވިގެން، އޭގެ ދެފަރާތާއި ނިތުކުރިއަށް ޝަރަފުވެގެންވާ ޙަޤީގަތެއްގެ ކުރިމަތީގައި ޚަލްޤުތަކުންގެ މެދުގައި ﷲ ޙުކުމްކުރައްވާ ދުވަހެއްގެ ސަބަބުން ފަނަސްހާސް އަހަރުގެ މުއްދަތެއްގައި ފަހުމަވެއެވެ. ފަހެ، (އަރައިގަނެ) އޭނާގެ ނިމުން އަންނާނީ ސުވަރުގެއަށް ނުވަތަ ނަރަކައަށެވެ. ފަހެ ނަރަކައަށް ފޮނުވެވޭނީ، (އޭނާގެ ޝަކުވާތަކުގެ) ޒަކާތުނުދީފައިވާ (ރަނާއި ރިހި!) ޢަޒާބުގެ ކުރިއަށް އޭނާއާއި (އަދަބުދިނުމަށް) ބަލައި ހާލު މައިދާނުގައި ތަޅާލާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ ޢަމަލުތަކުގެ ދުވަހުގައި އޭނާގެ ކަމެއް ދިމާވެގެން ފަލަފަލަވެލާނެ ޖަހާލައިގެން ގެނެސްދޭނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ ގަވާޢިދުގައި އެފަދަ ހަދިޔާއެއް ހިމެނެއެވެ. އޭނާގެ ގަވާޢިދުގައި ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި އެއްވެސް ބަހެއް ނުބުނެވޭނެއެވެ. އެކަމަކު ގަވާޢިދު އަދާކުރާ ބަޔަކަށް ހާސިލުކުރެވޭ ފައިދާއެއް ޙާޞިލުވާނީ ހަމައެކަނި ކުރިން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ސިފަތަކުގައެވެ.

އެއްދުވަސް ކަމުގައިވާދުވަހު، الله، މީސްތަކުންގެމުދަލުގައި ނިޞާބުހަމަވުމުން ނިމުމަކަށްގެނެސްދޭ އެކަށައެޅުއްވި އެގޮތުގައި ތަކެތީގެ ޒަކާތްދޭންޖެހޭ. ދެން (އެއަށްފަހު) އެމީހުންގެނިޞާބުހަމަވާތަކެތި ދެއްކޭތޯބަލާށެވެ. އެހެންނޫނީ އެމީހަކަށް ސުވާލުގެ ނަސީހަތްކުރުމަށްފުރުޞަތުދޭށެވެ. އެހެންނޫނީ އޭނާގެ އެންމެފަހުގެ ނިމުމަކަށްވާނީ ނަރަކައެވެ. އަދި ބަޔަކުގެންގުޅުމުގެ، (އޭނާގެ ބަޔަކުހަވާލު) ޒަކާތްދޭންނުވާނެ ވާހަކަ (ދަންނާށެވެ!) ޚިޔާނާތްތެރިވުން އެއީހާހަމަ (ހަލާލުނުވާނެއް) ބަޔާ، ހަމަ މައިދާނުގައި ތަޅާފައިވާ އެކަމާ ބޭއްވުމެވެ. އަދި އޭނާގެ ބަޔަކުތަކުގެ ދުނިޔޭގައި އެތަކެތި ތިބެއިރުވެސް މާލާނުދޭތީ ފަރުވާކުޑަވާކަމުގެ ގޮތުގައިވާތީއެވެ. އަދި އެ މީހާގެ ގައިމަތީގައި އަލަށްވެސް ހިނގާފައިވާ ތަކެއްޗިން ބިރުވެރިވެ ތިބޭނެއެވެ. އޭގެތެރޭގައި ދަތުރުކުރާ ބަޔަކުއެވެ، އަދި ބަލިވެ ދަތުރުކުރާ ބަޔަކު ބަލާބަލާ ހުރިހާހިނދެވެ. އެ ތަކެތި އޭނާގެ ގައިމަތީގައި ހިނގާއިރު ހިތްހަމަޖެހުމެއް ކުރެވޭނެ ކިބައިން ވަރަށްބޮޑަށް ބިރުގަންނާނެއެވެ. އެހެންކަމުން ވީމާ ގަޔާވާ ހަދަރުތަކުން ގެއްލި ކަޅުކުރެވޭނެ ބަޔަކު ގެއްލިގެން ދަނީއެވެ. އެދުވަހު މުއްދަތެއް ފަސްސަވާސް އަހަރުގެ އެއްދުވަސް ކަމުގައިވާ ދުވަހު، الله، މީސްތަކުންގެމުދަލުގައި ނިޞާބުހަމަވީ ތަކެއްޗާއި ގެނެސްދޭން އެ މީހަކަށް އެ ދުވަހު ތަކެތި ކިބައިގައި ދެއްކޭނެއެވެ. ދެން (އެއަށްފަހު) އެ މީހާގެ ނިޞާބުހަމަވާ ތަކެތި ދެއްކޭތޯބަލާށެވެ. އެހެންނޫނީ އޭނާގެ އެންމެފަހުގެ ނިމުމަކަށްވާނީ ސުވަރުގެ ނުވަތަ ނަރަކައެވެ. އެހެންނޫނީ އޭނާގެ އެންމެފަހުގެ ނިމުމަކަށްވާނީ ނަރަކައެވެ.“

ޒަކާތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމުގެ ޙުކުމް:

ޒަކާތަކީ، އިސްލާމްދީނުގެ ފަސްތަނބުގެތެރެއިން ތަނބެކެވެ. އަދިކިހިނެއްތޯ؟ އެއީ އެމަޢްލޫމާތު އިސްލާމްދީން ބިނާވެގެންވާ، ދީނުގެ ބޭސިކްތަނބުގެތެރެއިން ބޭނުންތަކެވެ. ޒަކާތުގެ ވާޖިބުކަމުގެ މަޢްލޫމާތު ޤުރުއާނާއި، މުޙައްމަދު ﷺ ގެ ސުންނަތާއި، ދީނުގެ އިޖްމާޢުއާއި ދީނުގެ ދަލީލު ލިބިގެންވެއެވެ. ޒަކާތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމަކީ ހަމައެކަނި ކާފިރުކަމާއި ނުވަތަ އަލްފާތިޙާގެ ވާޖިބުކަމަށް އިންކާރުކުރެވިފައިވާ ވާހަކައެކެވެ.

މާތް الله އެކަލާނގެ ފޮތުގައި ކުރީގެ ސަހަރާތަކުގައި ތަކުރާރުކުރައްވާ ގޮތުން ބުނިވިދާނެކަމަކީ ކީރިތިރަސޫލާއާ ޒަކާތްވެސް ވާޖިބުވެގެންވާކަމެވެ. އެކަލާނގެ ނަހުގެ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. {”މުޙައްމަދު ﷺ ސުވާލުގެ ވަޢުދުގެމަތިން، الله ކުރުސީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިފަވެރިކަމެއް ހުރި ބަޔަކާއި އިސްލާމްދީނުގެ ބާރުގޮތެއް ދީފިން ގާތުގެ ބޯޑުދޭނެ ކަމުގެ ތަކެތިދެއްކޭށެވެ. (އަޅުގަނޑުމެން ފަދައިން ޤުރުއާނާ ބަހައްޓަމުން ގެއްލިގެންދިޔަ ބަޔަކުވިއްޔާ) الله އެކަލާނގެ ރަސޫލުކުރެއްވި ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ދުނިޔޭގެ ހިސާބުގެ ފަދައިން ޤުރުއާނާ ކަމުގައި ހަމަޖެހުއްވިއެވެ؟

އެހެނީ މުޙައްމަދު ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއިރު ވަނީ،"أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، فَإِذَا قَالُوا لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ عَصَمُوا مِنِّى دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلاَّ بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ."(رَوَاهُ مُسْلِمُ) މިއީތަކީން ނުހަނުއެވެ؟ މާނައީ:”ތިމަންކަލޭގެފާނަށް އަމުރުކުރެވިފައިވަނީ، މީސްތަކުން لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ކިޔައިފިނަމަވާނޭ ފަދައިން (އެބަހީ:ސަލާމަތުވާގެ ދެކުއްޔަކަށް އިހުސާން ޝަރުޢީގޮތުގެ ބާރަށް) އެބަޔަކުގެ ނަފްސާއި މުދަލުގެ ކަމުގައިވެއެވެ. ފަހެ އެބަޔަކުގެ އެތަކެއްޗާއި ދިމާލަށް (އިހުސާން ޝަރުޢީގޮތަށް)، އެބަޔަކުގެ ފަލާކަލަކުގެ ދުވަހެއް ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ ކިބައިން ބަރަކާތްލިބި ކަންތައް ވެއްޖެއެވެ. (އެއީ) الله ގެ ޙައްޤުތަކުގައި ދެނެވޭއެވެ. އަދި އެބަޔަކުގެ ހިސާބު ބާރުލީ الله އަށެވެ.“ (ޒަކާތުގައި) އަޅުގަނޑުމެން ވިދާޅުވިއެވެ. ”الله ގަސްދުކޮށްލައްވައި ވިދާޅުވީމެވެ. ނަމާދާއި ޒަކާތާއި ތަފާތުކުރާ ތިމަންކަލޭގެފާނުން ހަނގުރާމަކުރައްވާނޭމެވެ. ދެން ހަމަކަލާމަކުން ޒަކާތް ދޭތެރޭން އަދާކުރަން ބަހައްޓާއެވެ. الله ގަންދީއްލައްވައި ވިދާޅުވީމެވެ. ޒަކާތުގެ ވައި އަސްލިގައިވެސް ބޯހިންގަނޑު ވެސް ދޭން އެބަޔަކު ރަސޫލު اللَّهِ ﷺ އަށް އަދާކުރަމުން ހުރި، ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ދޭންނުކުރުން (އެބަހީ:ޒަކާތްމުދަލުދޭން ވިރަކުރާ ފަރާތްތަކުން) ބޭއްވުމަށް ގޮވާލުމުން ބަލާލަމުން ހަދައިގެން އިންކާރުކުރުމަކީ، އެ ދީނުގެން އެހެނިހެން ބަޔާކުގެ ތިމަންކަލޭގެފާނު ހަނގުރާމަކުރައްވާނޭމެވެ.“ (މިބަސް ބުޚާރީ އަދި މުސްލިމް)

ބުމަކުރާގޮތުން ވިދާޅުވެއެވެ. ” ﷲ ގަންދެއްވައި ވިދާޅުވެވޮޑިގެ. މާތް ﷲ އަށްޓަކައިކުރާގޮތުން ހިތްޕުޅު ބަޔާންވޭ ދުނިޔޭގެ ތަކެތިކަމުގައި ތަކެތިކަމެއްދެއްވާފައިވާ ބޮޑުކަމެއްގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށްދެއްވާފައިވާ އެ ބަޚީލުކަމުން އަނބުރާދެވެ. އަދި އެ ކަލޭގެފާނު އެއުރެންނަށް، ބައްދަލުވާނެ ކަންތައްތަކާމެދު ކަށަވަރުކުރައްވައެވެ.“}

ފަހެ، ޒަކާތުގެ ވާޖިބުކަމަށް އިންކާރުކުރުން، ޒަކާތްދިނުމުން ދެކޮޅުހެދުމާއި މިހާލަތުގައި (ނިޔާކަނޑައެޅުމުގައި) ދަރަޖަކަން ބަލަންޖެހެއެވެ. ފުރަތަމަ ގޮތަކީ، އެއީ ޒަކާތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމެވެ، އިސްލާމްދީނާ ގަނޑުބޭނުންކަމުގައި އިސްލާމީ ދީނުގެ ބުނުއްވާފައި ވާހަކަ ޢިލްމުވެރިންގެ އިޖްމާޢުވެފައިވާ ސަބަބުން ކަމުގައި ވިސްނަންޖެހެއެވެ. ދެވަނަ ގޮތަކީ، އެހެންނަމަ ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހެދުމެވެ، އެހެންނަމަ އިސްލާމްދީނުގެ ފަރުޟެއް ދޫކޮށްލުމެވެ، ސިޔާސީ ގޮތުން ދެކޮޅުހަދައި ހަނގުރާމަކުރުމަށް ދެކޮޅު ކަމެއްގައި މިކަން ވެއެވެ. އެހެންނަމަ ޢަޤީދާގެ ކަމުގައި ނުވަތަ ޢަމަލުގެ ކަމެއްގައިވާ ކަމެއް ކަމުގައި ވިސްނާފައި އެހެންނަމަ ޒަކާތްދިނުމަށް އިންކާރުކުރާ ކާފިރުވާނެއެވެ. އެހެންވީމާ އެކަމުގައި ޒަކާތްދިނުމުގެ ސަބަބުން ކަމުގައިވާ އެހެން ބަޔަކު، އެހެންނަމަ އޭނާގެ ފުރާނަ ދޫކުރަން ޖެހެއެވެ. ސަޙާބީން ވެސް ކުރިއްޔާ ޒަކާތްދިނުމަށް ދެކޮޅުހެދިމީހުންނާ ހަނގުރާމަކުރެއްވިއެވެ، އެހެނިހެން އިސްލާމްދީނުގެ ފަރުޟުތަކުގައި ކޮންމެ މީހަކު ޢަމަލުކުރަން ޖެހެއެވެ. ނަމަވެސް ވީއްލިނަމަ ޒަކާތުގެ އެއްވެސް ބަޔަކު ނޭގުނަމަ، ކަންތައްތަކުގައި ޢަމަލުކޮށްގެން އޭގެ ޙުކުމް ހިނގާނެއެވެ، އެހެންނަމަ އިސްލާމްދީނުން ބޭރުވުމަށް ދޫކޮށްލުމުގެ ސަބަބުން ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްދެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މީހުނަށް ދެކޮޅުހެދުމުގެ ސަބަބުން ޙުކުމް ކުރުމަކީ ކުށެއް ނޫނެވެ. ސަބަބަކީ، އިސްލާމްދީނުގެ އެއްބަސްވުން އެހެނިހެން އިސްލާމްދީނާ ކަމަށް ޖެހޭކަމެވެ.

މިގޮތުން ޒަކާތްނުދޭމީހާ، އޭނާގެ ވާޖިބުކަމަށް އިންކާރުކުރުމަކާނުލައި، ހަމައެކަނި އޭނާގެ ދަހިވެތިކަމުގެ ސަބަބުންކަމުގައި ވާނަމަ، ޝަރުޢީ ހާކިމަށް އޭނާގެ ބާރުގެ މަދަދުން ޒަކާތް ނަގައި ދޫކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މީހާއަށް އަދަބު ދިނުމަކީ ޝަރީޢަތުގައި ރަސޫލާ ﷺ ގެ ސުންނަތުން ސާބިތުވެއެވެ.

ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. "مَا مِنْ صَاحِبِ كَنْزٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهُ إِلاَّ أُحْمِىَ عَلَيْهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ فَيُجْعَلُ صَفَائِحَ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبَاهُ وَجَبِينُهُ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ. وَمَا مِنْ صَاحِبِ إِبِلٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهَا إِلاَّ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ كَأَوْفَرِ مَا كَانَتْ تَسْتَنُّ عَلَيْهِ كُلَّمَا مَضَى عَلَيْهِ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولاَهَا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ. وَمَا مِنْ صَاحِبِ غَنَمٍ لاَ يُؤَدِّى زَكَاتَهَا إِلاَّ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ كَأَوْفَرِ مَا كَانَتْ فَتَطَؤُهُ بِأَظْلاَفِهَا وَتَنْطِحُهُ بِقُرُونِهَا لَيْسَ فِيهَا عَقْصَاءُ وَلاَ جَلْحَاءُ كُلَّمَا مَضَى عَلَيْهِ أُخْرَاهَا رُدَّتْ عَلَيْهِ أُولاَهَا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ثُمَّ يُرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ."(رَوَاهُ مُسْلِمٌ) މާނައީ: ”(ރަންރިހި) ޚަޒާނާއެއްގެ ވެރިޔަކުވިޔަސް އޭގެ ޒަކާތް އަދާނުކުރާމީހާ (ދަންނާށެވެ!) ޖަހަންނަމުގެ އަލިފާނުގައި އެތަކެތި (ޕުލޭޓުތަކެއްގެ ގޮތަށް) ހަދައި (މެދުރިނގެ) ދެފަރާތާއި ބޮލުގެ ކުރިމަތީގައި ޖަހާނެއެވެ. ފަހެ، ނިމިގެންދާ އަހަރުތަކުން އެމީހާގެ ދެފަރާތަށް، އަދި ބޮލުގައި ކަށިތަކެއް ޖަހާލާނެއެވެ. އޭގެއަދަދު ފަންސާސް ހާސް އަހަރުގެ އެއްދުވަހެއްގައި ﷲ، މީސްތަކުންގެ މެދުގައި ނިޔާކުރައްވާނެއެވެ. އެއަށްފަހު އޭނާގެ މަގު ސުވަރުގެއަށް ނުވަތަ ނަރަކައަށް ކަމަށް ފެނިގެންދާނެއެވެ. ފަހެ، (އޮޅުވާލި) އޭނާގެ ސިފަހިންގެ ތެރެއިން ހާލަތެއްގައި އޭނާ ފެނިދާނެއެވެ. އަދި ޒަކާތް ނުދޭ ޖަމަލުތަކުގެ ވެރިޔާ ފެނިދާނެއެވެ. އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ ޖަމަލުތަކުން ކަނޑާލާފައެވެ. އަދި ޖަމަލުތަކުގެ ވެރިޔާ، (ހަރުގެ ޖަމަލުތަކަކީ) (ދަންނާށެވެ!) ޖަހަންނަމަށް ވާތަކާއި އޭނާއަށް (ބޮޑުބިމުގައި) ބައިކުރެ ހާދަ ފާހަގަކޮށް ފައިތިލަ ބޮޑުވާނެއެވެ. އަދި އެތަކެއް ޖަމަލުތައް ކޮންމެގައި

[illegible]. އަދި [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible]، اللهُ، [illegible]

[illegible]. [illegible] ([illegible]) [illegible]. [illegible]

[illegible]. [illegible]. އަދި

[illegible]، ([illegible]) [illegible] ([illegible]!) [illegible]

([illegible]) [illegible]، [illegible]. އަދި [illegible]

[illegible]. އަދި އެ [illegible]

[illegible]. [illegible]، އަދި [illegible]

[illegible]. އެ [illegible]

[illegible].

[illegible]، اللهُ، [illegible]

[illegible]. [illegible] ([illegible]) އެ

[illegible]. [illegible]. [illegible]

[illegible].“

2- اللهُ [illegible].

ޝަހާދަތަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ރުކުންތަކުގެތެރެއިން އެއް ރުކުނެވެ. އެއީ ދީނުގެ މައިގަނޑު އަސާސް [illegible]. މާތް اللهُ [illegible] اللهِ [illegible]. ރަސޫލު اللهِ ﷺ [illegible]. "بُنِيَ الإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَإِقَامِ الصَّلاَةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحَجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ رَمَضَانَ."(رَوَاهُ مُسْلِمٌ) މާނައީ:“އިސްލާމްދީން ބިނާވެގެންވަނީ ފަސް ކަމެއްގެ މައްޗަށެވެ. (އެއީ) اللهُ ފިޔަވައި އަޅުކަމަށް ޙައްޤުވާ އިލާހަކު ނުވާކަމާއި މުޙައްމަދުގެފާނީ އެ ކަލާނގެ އަޅާކަމާއި އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާކަމަށް ހެކިވުމާއި، ނަމާދު ޤާއިމުކުރުމާއި، ޒަކާތް ދިނުމާއި، ކައުބަތު اللهِ ގެ ޙައްޖުވުމާއި، ރަމަޟާންމަހު ރޯދަ ހިފުމެވެ.“

މާތް اللهُ [illegible]، [illegible]

[illegible]. ”[illegible] ރަސޫލު اللهِ ﷺ [illegible]. {[illegible] اللهُ [illegible]. ([illegible]) [illegible].) [illegible]، [illegible] اللهُ [illegible]. [illegible]. (އެއީ) [illegible]، [illegible]، [illegible].}“

[illegible]، [illegible]، [illegible]. [illegible]، [illegible].

މާތް اللهُ އެކަލޭގެފާނަށް ރުއްސެވުމެއްވި މުޢާޛު ބިން ޖަބަލުގެކިބައިން އަލްއިމާމް ތިރްމިޛީ ރިވާކުރެއްވި ޙަދީޘެއްގެ މާނަގައިވެއެވެ. އެ ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. (އެއްދަތުރެއްގައި) މާތްރަސޫލާ ﷺ ގެ އަރިހުގައި ތިމަންނާ ދަތުރުކުރަމުން ދިޔައީމެވެ. (މިދަތުރުގައި) އެއްދުވަހަކު ހިނގަވަމުން ގެންދަވަނިކޮށް އެކަލޭގެފާނާ ވަރަށްއަރިހުގައި ތިމަންނާ ކައިރިވީމެވެ. ފަހެ، ތިމަންނާ ދަންނަވައިފީމެވެ. އޭ اللهُ ގެ ރަސޫލާއެވެ! އަޅުގަނޑު ނަރަކައިން ސަލާމަތްކޮށް، ސުވަރުގެއަށް ވައްދައިދޭނެ ޢަމަލެއް އަޅުގަނޑަށް ވިދާޅުވެދެއްވާށެވެ. (މިހެން ދެންނެވުމުން) ނަބިއްޔާ ވިދާޅުވިއެވެ. {ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން ކަލޭގެފާނު ތިޔަ ސުވާލުކުރީ ވަރަށްބޮޑު ކަމަކާއެވެ. އަދި އެކަމަކީ (ހިތްހަމަޖެހޭ ކަމެއް، اللهُ ގެ ޙަޟްރަތުން އެކަލާނގެ ފަސޭހަކޮށްދެއްވާ މީހަކަށް) اللهُ ހިތްވަރުދެއްވާ ބޭފުޅަކަށެވެ، ފަސޭހަ ކަމެކެވެ. ތިޔަ ހަމައެކަނި اللهُ އަށް އަޅުކަންކުރައްވާށެވެ. އެ ކަލާނގެއާ އެއްވެސް ޝަރީކެއް ނުކުރައްވާށެވެ. އަދި ތިޔަ ނަމާދު ޤާއިމުކުރައްވާށެވެ. އަދި ތިޔަ ޒަކާތް ދެއްވާށެވެ. އަދި ތިޔަ ރަމަޟާންމަހުގެ ރޯދަ ހިފުއްވާށެވެ. އަދި ތިޔަ (އެކަލާނގެ ގެކޮޅަށް ޙައްޖުވެރިވާށެވެ) ކަމުގައިވާ اللهِ ގެ ބޮޑުކަމަށް ޙައްޖުކުރައްވާށެވެ.‟

ކަންމިހެންހުރުމާއެކު، އަޅުކަމުގެ ޢަމަލުތަކުގައި އެކަނިއަޅުކަމުގައި، އަންގަވާފައިވާ، ބޭނުމުގައި ކަންކަން ފާހަގަކުރަމުން ގުޅިގެން ހިނގައިދާ ދުނިޔޭގެ ބޭނުމަކަށް ހިތްވަރުލިބެން ބޮޑުވެފައި ވާކަމަށް ގޮތްތަކެއް ދެނެގަނެވެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާމް ދީނުގެ ބިނާވާ ވާޖިބުތަކުގައި ފަސްވަނަ ރުކުނުގެ ގޮތުގައި ޙައްޖުވެރިވުމަކީ، އަސާސީ ކަމެކެވެ. ދުނިޔޭގެ ބޭނުމަކަށް ޙައްޖުކުރާމީހާ ޙައްޖުގެ އަޅުކަމުގެ ތެރޭގައި ކުރާ ގޮތުގެ ކަންތައްތަކަށް ވާހަކަ ދައްކައި، ދުނިޔަވީ ކަންތައް ކުރުމަށް ހިތްވަރުލިބޭ ކަމުގައި ވާނެތީ، އެކަމާއި ދުރުގައި ނިޔަތް ހެޔޮކުރުމަކީ ޢަމަލުތަކުގެ ބަރަކާތެވެ، ސަބަބެވެ، އެކަމާއިގުޅޭ ކަންކަމާއި ތަފާތުވާނީ ދުނިޔަވީ ޢަމަލުތައްފަދަ ކަމެއްކަމުގައި ވާހުއްޓެވެ.

މިސްކީނުކަމާއި ބައްޔާއި މުސީބާތް ކަމުގައި ޢަމަލުތަކަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަމުން ދެއްވާ ހެޔޮގޮތް ބޮޑު އިޚުލާޞްތެރިކަމެވެ. އެބައިމީހުންގެ މުދަލުން މިފަދަ ތަފާތުތައް ހުރެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރެއްގައި ފެއެވެ. އެހެންވީ، އެބައިމީހުންނަކީ މި އަޅުކަން އަދާކުރުންތަކާ ދުރުގައި އުޅެނިކޮށް ކަމަށްވާނެއެވެ. އެހެންކަމާއެކު، ބައްޔާއިމީހުން ޢަމަލުތަކުގެ ތަފާތު ކަށަވަރުކުރެއެވެ. އަދި އެހެންބައިމީހުން ޢަމަލުތަކުގައި ކަމާބެހޭގޮތް ހަދައި އުޅެއެވެ. މިފަދަ މިސްކީނުވި، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުން اللهُ ގެ ޢަމަލު ޢަމަލުތަކު، އެކަށީގެން އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ކުރާ ޢަމަލުތަކުގެ ބަދަލުގައި، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުގެ އަޅުކަމުގައިވާ މިސްކީނު. މިފަދަ މީހުންނަށް އިސްލާމްދީނުގައި މާތްރަސޫލާ ﷺ ބަދުދުޢާ ކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

"تَعِسَ عَبْدُ الدِّيْنَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ وَعَبْدُ الْخَمِيْصَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِن لَمْ يُعْطَ سَخِطَ تَعِسَ وَانْتَكَسَ وَإِذَا شِيْكَ فَلاَ انْتَقَشَ,"رَوَاهُ الْبُخَارِي) މާނައީ:‟ދީނާރާއި ދިރުހަމާއި އަދި އަލްޚަމީޞާއަށް އަޅުކަންކުރާމީހާ ގެއްލި ހަލާކުވެއްޖެއެވެ. އޭނާއަށް (މުދަލުގެ ތެރެއިން އެއްޗެއް) ދެވިއްޖެނަމަ އޭނާ ރުހެއެވެ. އަދި އޭނާއަށް އެއްޗެއް ނުދެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ ރުޅިއަރައެވެ. އޭނާ ގެއްލި ހަލާކުވެއްޖެއެވެ. އޭނާގެ ގައިގައި ކަށިއެއް ޖެހިއްޖެނަމަ، އެކަށި ނަގައިދޭނެ މީހަކުވެސް ނުވާހުއްޓެވެ.‟

(ނޯޓް: އަލްޚަމީޞާއަކީ ފޮތިފޮށް ނުވަތަ ވަކިކުލައެއްގެ ފޮތިގަނޑު ބާވަތެކެވެ. އަލްޚަމީލާއަކީ، ވަކިކުލަ ފޮތިގެ ކަޅުކުލައިގެ ފޮތިގަނޑު ހަދާ ބާވަތުގެ ފޮތިގަނޑު ކިޔާ ނަމެކެވެ.)

3- ޢަމަލުތަކުގައި އިޚްލާޞްތެރިވުމުގައި ބަރަކާތް ހުރިގޮތް.

ހަލާ،އާސާގެފިރިހަސްކަލާނގެއަށް އަޅުވެތިވެ، އަޅުކަން ކުރުމުގައި، ޚާއްޞަ އިޚްލާޞްތެރި ވެގެންވުމީ އާދަމުގެ އެއްވެސް ހެޔޮޢަމަލެއް މާތް ﷲ ޤަބޫލުކުރައްވާ ނުކުރައްވާ ހުށްޓެވެ. އެހެންކަމާއެކު އިޚްލާޞްތެރިން ވިދާޅުވަނީ، ދެ ޝަރުޠަކާ ވަފާތެރިވެގެންނެވެ، ޢަމަލުކުރުމަކީ ޤަބޫލު ނުކުރައްވާނެ ކަމެއްކަމެވެ. އެ ދެޝަރުޠަކީ،

(ށ) އެ ޢަމަލަކީ ކީރިތިޤުރުއާނާއި، ނަބިއްޔާ ﷺ ގެ ސުންނަތުގައިވާ ގޮތާ އެއްގޮތް ޢަމަލެއް ކަމުގައިވުމެވެ.

(ނ) އެ ޢަމަލަކީ ﷲ އަށްޓަކައި ޚާލިޞްކޮށް ކުރާ ކަމެއްކަމުގައި ވުމެވެ. މިއެވެ.

އެއްވެސް ޢަމަލެއްގައި މިދެޝަރުޠު އެކުލެވިނުވާނަމަ، އެކަމަކީ ކަބޫލުކުރެވޭނެކަމެއް އެ މީހަކު ކުރަމުންދާކަމުގައިވިޔަސް ނުވާނެއެވެ. "ރިޔާއު" ނުވަތަ ކަބޫލުނުކުރެވޭ، ކުޑަ ޝިރުކުކަމުގައި ރަސޫލާ ﷺ ހަމަކަށަވަރުކޮށްދެއްވައި ވެއެވެ. ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާންކުރައްވާފައި ވެއެވެ. "إنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشِّرْكُ الأَصْغَرُ، قَالُوا: وَمَا الشِّرْكُ الأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الرِّيَاءُ ،يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جُزِيَ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ، اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاءُونَ فِي الدُّنْيَا، فَانْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عِنْدَهُمْ جَزَاءً."(رَوَاهُ أَحْمَدُ) މާނައީ:"{ހަމަކަށަވަރުން ތިޔަބައި މީހުންގެމައްޗަށް ތިމަންކަލޭގެފާނު އެންމެބޮޑަށް ބިރުގަންނަވަނީ ކުޑަ ޝިރުކާ މެދުގައެވެ.} އަޞްޙާބުބޭކަލުން ދަންނަވައިފިއެވެ. ކުޑަ ޝިރުކަކީ ކޮބައިތޯއެވެ؟ ﷲ ގެ ރަސޫލާއެވެ. ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ.{އެއީ "ރިޔާއު" އެވެ. ކަންތައްކުރުމެވެ. ޤިޔާމަތް ދުވަހުން މީސްތަކުންގެ ޢަމަލުތަކަށް ޖަޒާދެއްވައި ހިނދުން އެމީހުންނަށް މާތް ﷲ ވިދާޅުވާނެއެވެ. ދުނިޔޭގައި އެބަޔަކަށް ކަންތައްކުރަމުން ދެއްކި ކަލޭމެން އުޅުނު މީހުންގެ ގާތަށް ދާށެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ގާތުގައި ތިޔަބައިމީހުންނަށްދޭން ޖަޒާއެއް ހުރިތޯ ބަލައިލާށެވެ.}"

އަލްފުޟައިލު (އިބްނު ޢިޔާޟު) ވިދާޅުވިއެވެ. "މީސްތަކުންނަށްޓަކައި (އެބަހީ:މީސްތަކުންގެ ތަޢުރީފު ލިބިގަތުމަށްޓަކައި) ކަމެއްކުރުން ދޫކޮށްލުމަކީ، ރިޔާއުވެރިކަމެވެ. އަދި މީސްތަކުންނަށްޓަކައި ކަމެއްކުރުމަކީ ޝިރުކެވެ. އިޚްލާޞްތެރިވުމަކީ އެދެކަމުން މާތް ﷲ އެ ޢަބުދަކު ސަލާމަތްކުރެއްވުމެވެ."

4- "އުޅުނުގެ ހިތާމައް އެކުވެރިކުރުމާ މީހުންނަށް" ޖާހިލުން ދިޔުމަށް ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ނުވެވޭނެ ގޮތް ވެއެވެ.

"އުޅުނުގެ ހިތާމައް އެކުވެރިކުރުމާ މީހުންނަށް" ޖާހިލުން ދިޔުމަށް އަންނަކަމާ އެއްގޮތަށް ވަސްވާސް ނުވާކަމުގައި ޖެހިލުންވާ އިޚްލާޞްތެރިން އެބަހީ: އިޚްލާޞްތެރިންކަމުގެ ބަސްބުނެދިނުމުން ވިދާޅުވިއެވެ. ޖާހިލުން އަދާކުރަން ކަސްތަކަށްވާ މިބާރޭ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ވަރަށް މަތިވެރި ހިތްވަރުތައް ފެންނަނީ ބަޔަކަށެވެ.

އަލްއިމާމު އިބްނުލްޤައްޔިމް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.{"އުޅުނުގެ ހިތާމައް އެކުވެރިކުރުމާ މީހުންނަށް" ދިޔުމަކީ ދަބައިދިޔުމެވެ. އެއީ ކަޅުގަނޑުގެ ފެނާ ބަލިކަމެވެ، އިސްލާމްދީނުގެ ތެރެއިން ދުވާ ބަލިކަމެވެ. އެ ދަބައިދިޔުން ނަގިލަށް އުޅުނުގެ ހިތާމައް މީހުންގެ ދުވަހުގައި ބަލިކަމާ، މީސްތަކުންގެ ހިތްތަކައި އިޚްލާޞްތެރި ކަމުގެ ބާރުގެ ފެނާއި، އުޅުނުގެ ބޮޑުކަމެވެ. މިގެއްލުމުން ކަފާރާތް ދަބައިދިޔުން ބަލިގެންވެއެވެ.

ފެނާއި އަލިފާނާއި އުޅުނުގެ ކަސްތަކުގައި،

އަލިފާނުގެ އަހަރެމެނަށް އުޅުނުގެ އިސްލާމް ފަރާތަކަށް ހުރި ގުޅުންތަކާއި މީސްތަކުންނާ ދިމާވާ ގުޅުން. އެހެންކަމާއެކު ކުރިން ބޮޑުވުމުގައި އެ ބައެއްގެ ނަފުސުގެ

މީސްތަކުންގެ ދުވަހުގައި ބަލިކަމާ އެނގޭނެ ފަރާތްގެ ފަސްޖެހިގެން ބޭނުން އިސްލާމް ފައިސާތަކަށް، އެއީ ދުވަ އެނގޭނެ މީސްތަކުން އިސްލާމް ފައިސާތަކުގެ ފައިސާގެ ރަގަޅުކަމާ އެއްގޮތަށް މީސްތަކުންނަށް ޖާހިލުންގެ މި ބައިގެ ތެރެއިން ދުވަހުގެ ބާރުވެގެންވެއެވެ. ދުވަ މަގުތަ ފަހަރުތަކަށްވެދުވަސް، ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާންކުރައްވާ ބޮޑު އުޅުއްވާނަން

އަމާންދެއްވައި، އޭނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ބުނައިން ހަނގުރާމައަށް ނުކުމެވަޑައިގެންނެވިއިރު، އޭނާވެސް އަރިހުގައި ގެންދެވިއެވެ. އަދި އެހަނގުރާމައިން [illegible] އަނިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދެންނެވިއެވެ. އަޅުގަނޑުގެ [illegible]؟ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މާތްނަބިއްޔާ ﷺ [illegible]. ”މިއީ ތިބާގެ [illegible].“ [illegible] [illegible] [illegible]. ”[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].“ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދެވަނައީ: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މާތް ﷲ އެ [illegible] [illegible] [illegible] ﷲ [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible]. ”[illegible] މާތްނަބިއްޔާ ﷺ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފުރަތަމައީ: [illegible] އެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ”[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]“ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދެވަނައީ: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، ﷲ ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ﷺ [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible]. ” [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] (މާތް ﷲ އާ) [illegible]. ([illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].)“

[illegible] [illegible] [illegible]، މާތް ﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. ” މާތްނަބިއްޔާ ﷺ [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަނެއްބައި ބޭކަލުންގެދުރުގައި އެ މުދަލުގައި ބައްސަވައިދެއްވިއެވެ. ދެން،(އެކަމާ ހިތްހަމަނުޖެހުނުގޮތްވައިގެން) އެއިން އެއްޗެއް ލިބިނުގަތް ބޭކަލުން ވާހަކަދައްކަވާފައިވާކަމުގެ ޚަބަރު އެކަލޭގެފާނަށް ލިބިވަޑައިގަތެވެ. ދެން އެކަލޭގެފާނު މިންބަރަށް އަރާވަޑައިގެން اللّٰهُ އަށް ޙަމްދު ޘަނާ ވިދާޅުވުމަށްފަހު، ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "إنِّي أُعْطِي الرَّجُلَ وَأَدَعُ الرَّجُلَ، وَالَّذِي أَدَعُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الَّذِي أُعْطِي، أُعْطِي أَقْوَامًا لِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الْجَزَعِ وَالْهَلَعِ، وَأَكِلُ أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِم مِّنَ الْغِنَى وَالْخَيْرِ، مِنْهُم عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ." މާނައީ:{ ހަމަކަށަވަރުން މިމަންކަލޭގެފާނު ބައެއްމީހުންނަށް ދެއްވުމާއެކު އަނެއްބަޔަކަށް އެއްޗެއް ނުދެއްވަމެވެ. އެބަޔަކަށް މިމަންކަލޭގެފާނު ދެއްވިމީހުންނަށްވުރެ، އެބަޔަކަށް ނުދެއްވިމީހުން މިމަންކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުގައި ލޯބިވެރިކަންބޮޑެވެ. އެބަޔަކަށް މިމަންކަލޭގެފާނު ދެއްވަނީ، އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ކެތްމަދުކަމާއި ބިރުވެރިކަން އެކުލެވިފައިވާތީއެވެ. އަދި (އެބަޔަކަށްއެއްޗެއް ނުދެއްވައި) އެބައިމީހުން މިމަންކަލޭގެފާނު اللّٰهُ އާ ވަކީލުކުރުއްވަނީ، އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި މާތް اللّٰهُ ފުދުންތެރިކަމާއި، ހެޔޮކަން ލައްވާފައިވާތީއެވެ. ޢަމްރު ބިން ތަޣްލިބުވެސް އެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައިވެއެވެ.}“

މާތް اللّٰهُ އެކަލޭގެފާނަށް ރުއްސެވުމުގައި އަނގަވާފައިވާ ކަމަކަށް ތަބާވެވަޑައިގަތުމަށް ދުސްތޫރު ރަސޫލާގެ ބަރަކާތްތެރި ވާހަކަފުޅުތައް ވިދާޅުވިއެވެ.” މާތް اللّٰهُ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އެ ކަލާނގެ ރަސޫލާ ﷺ އަށް ހަދިޔާ ވަޙީކުރެއްވި ޤުރްއާނުގެ ނަސޭޙަތްތަކުން، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުގައި ޙައްޤެއް ކަމުގައި ލިބިދެއްވުން، ރަސޫލުﷲ ﷺ އެމުދަލުގައި ބައްސަވައިދެއްވަން ފެއްޓެވިއެވެ. އެ ކަލޭގެފާނު ފުރަތަމަ ބައިސްކުރެއްވީ އިޙްސާނުގެ ސަބަބުން ޙައްޤުވާ މުދަލެވެ. ދެން (މިކަމާ ހިތްހަމަނުޖެހުނުގޮތްވައިގެން) އަންސާރުންގެ ތެރެއިން ބައެއް ބޭކަލުން ވާހަކަދައްކަވާފައިވެއެވެ. މާތް اللّٰهُ އެކަލޭގެފާނަށް ރަޙްމަތް ލައްވާށިއެވެ! އެކަލޭގެފާނު ޤުރައިޝުންނަށް އަނބުރާދެއްވަން ފަށައިފިއެވެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދެއްވައިފިއެވެ! (ނަމަވެސް) އެބައިމީހުންގެ ކަނޑިތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ލޭ ތިޔާތަކުން ޖެހޭ ކަމެވެ، މިވަރަށް ދެއްވަނީއެވެ. (މިކަމަށް އިޝާރާތްކުރައްވާ) ދެން، ރަސޫލުﷲ ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. {ހަމަކަށަވަރުން މިމަންކަލޭގެފާނު އެބައިމީހުން ދެއްވީ މުޝްރިކުން، އަދިއަދު އިސްލާމްވީމާ، އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި އިސްލާމްދީން ސާބިތުވެގެންވާތީ، އެއްބަސްވުމާ އެކުވެރިކަމާ ދިރުއްވާ ކަމުގައިވާތީ ވާހަކައެވެ. އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކާ އެކުވެރިކުރުއްވުމުގެ ބޭނުންފުޅުގައި އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވީއެވެ.}“

(**ނޯޓް:** މިވާހަކަދައްކަވާ ބައެއްސަޙާބީން، އަންސާރުންގެ ޝަޙާރާ ޙަދީޘާއިގެބޭފުޅުން މާތްނަބިއްޔާ ﷺ ބަރަކާތްތެރިކަމުގައި ބަސްފުޅުދެއް އޮތްއިރުމުގައި ބޭއްވުމީގެ، އޮތްއިރުގައި ދުނިޔަވީ ތަކެތި ބަދަލުކުރާތީ ވޭ. ދެން، ރަސޫލުﷲ ﷺ ޙަދީޘްކުރެއްވި ގޮތެވެ." فَإِنِّى أُعْطِى رِجَالاً حَدِيثِى عَهْدٍ بِكُفْرٍ أَتَأَلَّفُهُمْ أَفَلاَ تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالأَمْوَالِ ، وَتَرْجِعُونَ إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ؟ فَوَاللَّهِ لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ."(رَوَاهُ الْبُخَارِي وَ مُسْلِمُ وَاللَّفْظُ لَهُ) މާނައީ:”ދެން ހަމަކަށަވަރުން މިމަންކަލޭގެފާނު އެބައިމީހުން ދެއްވީ، އިސްލާމްދީނާ އަދި ދިނަ ދުނިޔޭގެ ކަންތަކުން ބަދަލުވާތީއެވެ. އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވީ އިސްލާމްދީނުގެމަތީގައި އެބައިމީހުންގެ ހިތްތައް ފަސްޖެހުމުގެ ޝަރަފަށް ޓަކައެވެ. ދުނިޔޭގެ މުދަލާއެކު އެބައިމީހުން (ފަހަރުވެރިވެ) މުދަލުތަކާއިގެން އެބައިމީހުންގެ ގެތަކަށް އެނބުރިދާއިރު، ތިޔަބައިމީހުންގެ ގެތަކަށް اللّٰهُ ގެ ރަސޫލާއާއިގެން އެނބުރި ތިޔަބައިމީހުން ނުރުހޭނެ ހެއްޔެވެ؟ اللّٰهُ ގަންދެއްވައި ވިދާޅުވެއެވެ. ތިޔަބައިމީހުން އެކަލޭގެފާނާއިގެން އެނބުރިދާކަމީ ބޮޑުކަމެއްކަމާއި އެކަލޭގެފާނާއިގެން އެބައިމީހުން އެނބުރިދާކަމަށްވުރެ މާ ހެޔޮކަމެކެވެ.“

(”މުތަފަޤުން ޢަލައިހި“)

ތިންވަނަ: އިސްލާމްގެ ފެށުމުގެ ސަރަޙައްދުގައި އެކުން ބަލައިލާއިރު ޝަރަޢީގޮތުން ޙާލަތަށް ބެލުމެއްނެތް ދިރިއުޅުމުގައި ދިނުމެވެ. އެބަޔަކަށް ޝަރީޢަތުގެ މި މަޤާޞިދުތައް ބައިން އެއްގޮތް ކުރުމެއް ނުކުރަމަ، އެބައިމީހުންނާ ގާތްގައިވާ ދުސްތޫރުން ދިރިއުޅުމުގެ އެއްބަސްވުމަށް އެބައިމީހުންގެ ހަލާކު ކަމާއި ޒިޔާރަތްތެރިކަމާ، ނިހާޔަތްތެރިކަމުގެ ބަރަކާތް ދުސްތޫރެއްކަމެވެ.

ދަތުރުވެރިޔާ: އެބަހަކަށް ޒަކާތުން އެއްޗެއް ދިނުމުގެ ޝަރުޠަކީ، ޒަކާތްދިނުމުގެ އިސްލާމީ ދަތުރުވެރިޔާ މުސާފިރުއްޔާ
ޒަކާތަށް، ވިހިކަމުގެ ފަރާތްތަކާ އެކަނި ހަމަޖެހޭތަންތަކުން އެދިފައިވާ މުސްލިމެވެ. މިދިޔަދަތުރުގެ ބަލިވެސް،
"އެއުރެންގެ ހިތްތައް އެކުލަވައިލައްވާ މީހުން" ގެތެރޭގައިހިމެނޭ، އަދި އެބައިމީހުންނަކީ ޒަކާތުގެ މިބައިމީހުން
ހެޔޮލަފާވާ މީހުންނެވެ. ޒަކާތަށް ހައްގުވާ ބައިމީ މީހުންގެ ތެރެއިން ބޮޑުބަޔަކީ މިމީހުންނެވެ.

5- اللّٰهُ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރަމުން އަންގަވާފައިވުމުން، ދިޔައީ ޙިޔާތާ ހިމާޔަތްކުރެއް ކަރުދާސްތެރި ކުރުމުގައި ޒަކާތުގެ ބައެއް:

މާތް اللّٰهُ ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. ﴿ إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةٗ مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ﴾ (التوبة: ٦٠) މާނައީ:"ހަމަކަށަވަރުން ޞަދަޤަތުގެ ހައްޤުވަނީ، ފަޤީރުންނަށާއި، މިސްކީނުންނަށާއި، އެކަމުގެ ޢާމިލުންނަށާއި، އެއުރެންގެ ހިތްތައް އުލްފަތުކުރައްވާ މީހުންނަށާއި، (އެބަހީ:އަލަށް އިސްލާމްވި މީހުންނަށާއި) އަޅުން މިނިވަން ކުރުމުގައްޔާއި، ދަރަނިވެރިންނަށާއި، اللّٰهُ ގެ މަގުގައްޔާއި (ޖިހާދުގައި ޚަރަދުކުރުމަށާ) ދަތުރުވެރިންނަށެވެ! اللّٰهُ ގެ ޙަޟްރަތުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ފަރުޟެއްގެ ގޮތުގައެވެ. اللّٰهُ އީ ދެނެވޮޑިގެންވާ ޙިކުމަތްތެރި ކަލާނގެއެވެ."

މާތްނަބިއްޔާ ﷺ ޙަދީޘްކުރައްވާފައިވެއެވެ.
"لاَ تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ إِلاَّ لِخَمْسَةٍ: لِعَامِلٍ عَلَيْهَا، أَوْ لِغَازٍ فِي سَبِيْلِ اللهِ، أَوْ لِغَنِيٍّ اشْتَرَاهَا بِمَالِهِ، أَوْ فَقِيْرٍ تُصَدِّقَ عَلَيْهِ فَأَهْدَاهَا لِغَنِيٍّ، أَوْ غَارِمٍ."(رَوَاهُ ابْنُ مَاجَه) މާނައީ:"ފަސް މީހުންފިޔަވައި ތަނަވަސްކަމުގެ އަތުވެރިއަކަށް ޞަދަޤާގެ ޒަކާތުންނޭނގެން ހަލާލުވެގެން (ނުވަތަ ހައްދަވާގެން) ނުވެއެވެ. (އެއީ) ޒަކާތު ޒަކާތުކުރަމުން ޙައްޤަކަށްވާ ޢާމިލުންނާއި، اللّٰهُ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރާ ގާޒީއެއްނާއި، ތަނަވަސްކަމުގެ އަތުވެރިއަކު ފައިސާދީގެން ގަނެއްޖެ ޒަކާތުގެ މުދާ، ފަޤީރަކަށް ޒަކާތުން ދީފައިވާއިރު، އޭނާ ތަނަވަސްކަމާއި ހަދިޔާކުރުމުން އެކަމާއި، ދަރަނިވެރިންނެވެ."

ޝަރުޢުއްނެވެ. ޒަކާތުގެ ޒަކާތަކީ ބަލައިލުން اللّٰهُ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށް ކަރަދުކުރުން ވަނީ ހައްދަ ކުރައްވާފައެވެ. އެއީ ސިފައިންނަށް އަސްލިޙާތާއި މުސްލިމުންނަށް އެހެއް ގެއްލުންދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މީހުންގެ ކިބައިން އިސްލާމްދީނާއި، އެދީނުގެ ޙައްޤު ދިފާޢުކުރުމަށް ކުރުމަށްޓަކައެވެ.

މުސްލިމުން ހަމަޖެހުމާއިކަމާ، ދީނުގެ ކަނޑަކުރާތަކަށް ޖިހާދުކުރަނީ އިސްލާމްދީނުގެ
ޙައްޤުނަގައިދިނުމަށްޓަކައި، ގުދުރަތުލުމުންދީނު ނުކުތާރާތަކައި ގެއްލުންތަކުން އިސްލާމު އުފުލަނީ ސަލާމަތްކަމުން ކަރުދާސް
ކުރުމުގެ ގޮތުގައެވެ. އޭރުވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ޙަޤީޤީ ފުރިހަމަކަމާއި ސިފައިން މަސައްކަތް ކުރުމަށްޓަކައިވެސް،
މުސްލިމުންގެ ދުނިޔޭގައި ފިތުނަފަސާދަ އުފެއްދުމާ، އެބައިމީހުންގެ ބައިބައިކަމާ ސަލާމަތް ކުރެއްވުމާ ދީނުގެ
މުސްލިމުން ބަރުކުރުމަށް ޖަހައެވެ. މުސްލިމުންނަށް ސިފައިންގެ ދުވަސް ހިނގައިވާ ހަނގުރާމަތައް ހިނގައިވަނީ
މިސަބަބަށެވެ. ސިފައިންގެ ބަޔަކު މުސްލިމުންގެ ދީނާއި ހަމައެކަނި ސަލާމަތްކަން ދިފާޢުކުރުމަށް ކުރަމުން ޖަހައެވެ.
އެހެންކަމުން اللّٰهُ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށް ޒަކާތުގެ ފައިސާއި ބަޔަކަށް ކަރުދާސްކުރުމަށް، ޒަކާތުގެ މުދަލުން ބަހާފައި
މާތް اللّٰهُ ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އަދަބިއްޔާތާއި ހިފެހެއްޓުން ކަމެވެ.

* * * * *

މިފޮތުގެ ތަރުޖަމާ ނިންމައިލެވުނުގެ ތައުފީޤުދެއްވި ގަދަވަންތަ ﷲ ސުބްޙާނަހޫވަތަޢާލާއަށް ޙަމްދުކުރަމި ޝުކުރު ކުރަމެވެ. މާތްނަބިއްޔާ ﷺ އަށް ސަލަވާތާއި ސަލާމް ލެއްވުންއެދި ދުޢާކުރަމެވެ. މިދުޢާގައި އެކަލޭގެފާނުގެ އާލުންނާއި އަސްޙާބުބޭކަލުން، އަދި އެކަލޭގެފާނަށް ހެޔޮގޮތުގައި ތަބާވި އެންމެން ޝާމިލުކުރެއްވުންއެދި ދުޢާކުރަމެވެ.

މާތް ﷲ އަޅުގަނޑުމެންނީ ދީނުގެ ބަޞީރަތްކަން ތަބާވެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތްނާދޭކަންތައް ނުތޮރު ދޮރޮށްތަކު ބަރަކާތުގައިވުމުގެ ނުބައިކަމުން ސަލާމަތްކުރައްވާށިއެވެ! ޖަހާމުގެ ސަބަބުން އިސްލާމީ ދުޢާތަކަށް ލިބުމަށް ﷲ އިއްތިފާޤުކަމާ ހަމަޖެހުމާއި، ފުދުންތެރިކަން އަމާންކަން މިންވަރުކުރައްވާށިއެވެ! ދިވެހި މުޖުތަމަޢީ ފުރިހަމަކަމާގައި އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކަށް އަގާލައި، އެހީތެރިކަން ލިބިދޭ މުޖުތަމަޢެއްކަމުގައި ހައްދަވާށިއެވެ! އާމީން!!

14 މުޙައްރަމް 1431

31 ޑިސެމްބަރ 2009

އަޙްމަދު ފާރޫޤު މުޙައްމަދު